

- [5] Brožúra:
Börner, R. – Goiser, R. (2005): **Themenimpulse 2005**; NÖ Dorf-und
Stadterneuerung; 31s.
-

Preklad z nemčiny:

Dolnorakúska
obnova dedín a miest

Themenimpulse 2005

V jubilejnom roku 2005 (20 rokov obnovy dedín) zorganizoval Verband für Dorferneuerung 6 čísiel Themenimpulse k novým ťažiskovým bodom. V tejto brožúre nájdete súhrn prednášok ako aj výsledky diskusií pracovných skupín.

Prajeme Vám veľa podnetov a myšlienok, ktoré môžete aj Vy presadiť vo Vašich obciach, v zmysle všestrannej obnovy dedín, kde človek stojí uprostred.

DI Walter Kirchler

OBSAH

Predhovor	3
20 rokov obnovy dedín v Dolnom Rakúsku	4

Ťažiská:

Kultúra	6
Sociálna obnova dediny	10
Nová ekonomika dediny	14
Doprava a mobilita	18
Sídliť a stavať	22
Kooperácie a siete	26
Ťažisko: mládež	30

IMPRESSUM:

Vydavateľ:	NÖ Dorf- und Stadterneuerung Verband für Landes-, Regional- & Gemeindeentwicklung, Amsgasse 9, 2020 Hollabrunn
Texty:	Mag. Riki Börner, Roland Goiser
Koncepcia/Redakcia:	Mag. Riki Börner, DI Walter Kirchler
Za obsah zodpovedný:	DI Walter Kirchler
Grafika:	Gerhard Simader, www.designfrontal.com
Tlač:	Radinger.print, Scheibbs

Zväz pre rozvoj kraja, regiónu a obce Dolnorakúskej obnovy dediny a mesta je podporovaný krajom Dolné Rakúsko a Európskou úniou.

(Verband für Landes, Regional- & Gemeindeentwicklung der NÖ Dorf- und Stadterneuerung wird gefördert vom Land NÖ und der Europäischen Union.)

Editoriál

Themenimpulse

nové ťažiská pre každodennú prácu
v dolnorakúskej obnove obcí

To čo započalo so štyrmi skúšobnými obcami, je dnes najväčším občianskym hnutím, aké kedy v tejto krajine bolo. Samozrejme, nesmieme zostať odpočívať na existujúcich vavrínoch. Túto iniciatívu treba nad'alej sledovať s bdelymi očami, aby mohla byť úspešnou aj o ďalších 20 rokov. Pozval som preto v roku 2004 skupinu známych expertov, aby sme prediskutovali a sformulovali nové impulzy a ťažiskové body pre hnutie obnovy dedín.

Vychádzajúc zo súčasnej situácie, keď globalizácia, europeizácia a regionalizácia a technická revolúcia sa zaoberajú prírodnými zdrojmi, boli definované nasledujúce ťažiská.

Sociálne úlohy – dedina 3. tisícročia sa rozhodujúcim spôsobom líši od predchádzajúcich rokov. Nové, spravodlivé spôsoby starostlivosti o deti a starých ľudí, prechod od rodinného zväzku ku zväzku dediny a z vútrodedinského ku komunálnemu, resp. interkomunálnemu nasadeniu, tak by mohla devíza.

Vzdelanie a kultúra – rýchle internetové pripojenie a mnohostranné vzdelávacie zariadenia sú dôležitými predpokladmi, aby sa sen o vidieckej vedeckej spoločnosti stal skutočnosťou.

Hospodárstvo – Vytváranie zväzkov a sietí by sa malo stať úlohou pre poľnohospodárstvo, živnosť, remeslá a služby.

Sídliť – stavať – bývať – Zásadnou úlohou pritom musí byť vývoj osídlenia, ktoré šetrí zdroje a súčasne oživí jadro obce.

Mobilita – Na jednej strane musíme požiadavky na mobilitu redukovat', teda tovar a služby priniesť k ľuďom, na druhej musíme mobilitu skupín obyvateľstva v obci podporovať.

Budúcu prácu v oblasti obnovy dedín budú formovať nové témy – a ja ďakujem spolupracovníkom a spolupracovníčkam zväzu za organizáciu a uskutočnenie diskusných kôl a za usporiadanie podujatí k novým ťažiskovým otázkam. Predovšetkým však ďakujem všetkým aktívnym účastníkom a účastníčkam za

produktívnu prácu, ktorú uskutočnili v pracovných skupinách. Táto brožúra poskytuje zhrnutie referátov a príspevkov k jednotlivým témam.

Trvanlivosť ako príkaz hodiny

Čokoľvek sa konkrétne začne riešiť, neslobodno pritom stratiť zo zreteľa myšlienku na trvanlivosť, na uvažovanie v generáciách, preukázanie pohotovosti, kooperáciu a vytvorenie siete ako aj vedomie o identite, vytvárajúcej jedinečnosť vlastného životného prostredia. Nie všetko, čo je technicky uskutočniteľné, musí byť bezpodmienečne zmysluplné a trvanlivé, ako nám to nedávno ukázala diskusia o dani z vysielacích veží. Ide o to, stanoviť nové rámcové podmienky, aby sa skutočný potenciál pre budúce generácie, menovite naše zdravé životné prostredie, mohol aj naďalej zachovať. Maximalizácia ziskov veľkých koncernov a vykorisťovanie prírody na náklady našich detí nesmie získať prevahu. Preto musí mať politika vždy možnosť na ochranu životného prostredia regulačne zakročiť. K tomu však treba mať odvahu postaviť sa proti „hospodárskemu lobizmu“ vo veľkom, tak ako obnovovatelia dedín potrebujú odvahu postaviť sa proti „zaužívanému“ v malom.

Erwin Pröll

20 rokov obnovy dedín v Dolnom Rakúsku

Rok 2005 je jubilejným rokom – aj pre Dolnorakúsku obnovu dedín a miest. Je tomu totiž 20 rokov, čo vtedajší zástupca predsedu krajinskej vlády Erwin Pröll, po odskúšaní v štyroch obciach, uviedol do života Obnovu dedín v Dolnom Rakúsku.

Cieľ vtedy znel jednoducho, urobiť dediny a mestá atraktívnejšími, krajšími a predovšetkým hodnotnejšími pre život. Medzitým sa hnutie Obnovy dedín v Dolnom Rakúsku stalo jedinečným príbehom úspechu, pretože Obnova dedín je bez zveličovania najväčšou občianskou iniciatívou, aká sa v minulosti v tejto krajine vyskytla. Dnes tu spolupracuje 680 dedín a 40 miest a skoro 220.000 dobrovoľných pracovníkov. Ročne sa dobrovoľne odpracuje okolo 200.000 pracovných hodín. A čo je najdôležitejšie: „Toto hnutie je aj po dvoch desaťročiach mimoriadne živé“, konštatuje spokojne predseda krajinskej vlády Dr. Erwin Pröll.

V čom teda spočíva úspech Obnovy obcí v Dolnom Rakúsku?

Po prvé preto, že sa občan od pasívne postihnutého stal aktívnym účastníkom. Dolné Rakúsko dosiahlo, že politici sedia s občanmi za jedným stolom – že sa spolu radia o tom, kde sa nachádzajú budúce príležitosti, občania a politici si spoločne kladú otázky, spoločne uvažujú o tom, čo je najlepšie pre túto krajinu, pre ich vlastnú obec, pre spoločnú budúcnosť

Po druhé zrejme preto, že sa obnova obce chápe ako proces, ktorý nie je nikdy ukončený a ktorý sa vždy pohybuje na pulze času. Predkladanie tém a s tým spojená aktivita a nie odmietanie vedú k spoločnému rozhodovaniu o rozvoji v priestore kraja. „Tento nárok na aktuálnosť musí Obnova obce úplne a celkom zvládnuť aj v budúcich rokoch, ak chce zachovať svoju vedúcu úlohu ako tvorca prostredia kraja. Osobitne v čase, keď sme konfrontovaní s globalizáciou a s razantným technickým pokrokom,“ hovorí Pröll.

Úspech obnovy obcí sa ukazuje aj v číslach. Len v predchádzajúcom roku boli v rámci Obnovy obcí a miest Dolného Rakúska vyvolané investície v hodnote vyše 30 miliónov euro. Investície, ktoré sa stanú priamo v obciach a tam prejavia. Na početné projekty bolo možné pre kraje získať podporu Európskej únie.

Obce profitujú ale aj celkom iným spôsobom, pretože jedným z celkom rozhodujúcich kritérií je pritom spolupráca občanov. Pröll: „Na všetkých rozhodnutiach a opatreniach sa musia občania zúčastňovať a znášať ich.“ Tak sa darí prebudiť duševný potenciál mnohých spoluobčanov a ich telesný potenciál využiť v rámci realizácie. A pomocou tejto spolupráce rastie identifikovanie sa s obcou. Vzniká ochota ku kompromisom a porozumenie pre politické konanie.

Hnutie obnovy obcí žije z inovačnej sily a vedomia hodnoty tradície, z očakávania budúcnosti a prekvapujúcich myšlienok. To je aj dôvod, prečo sa Dolnorakúska obnova dedín a miest stále prispôsobuje potrebám a vývoju. Tak sa potom vyskytujú popri „klasickej obnove dediny“ medzičasom ďalšie ťažiská.

Patria k nim, okrem silnejšej národnej a medzinárodnej spolupráce, oblasť trvalého rozvoja obce a jedna takzvaná **Súťaž nápadov**, ktorá sa prvý raz uskutočnila v roku 2004. Cieľom takýchto impulzov je verejne predviesť osobné iniciatívy a inovácie. „Práve obce vo vidieckom priestore potrebujú v súťaži s oblasťou miest zodpovedajúce prostriedky“ zdôrazňuje Pröll.

Platí ešte otázka: Akú cestu musí obnova dedín ešte v budúcnosti vykonať?

Prirodzene nie sú žiadne recepty na patent zabezpečujúci úspech, ale sú určité témy, ktorých sa obnova dediny osobitným spôsobom musí ujať. Konkrétne to sú: **kultúra a identita, sociálna obnova dediny, nová ekonomika dediny, mobilita a doprava, sídlit'-stavať'-bývať', ako aj siete a kooperácia**, šesť ťažiskových tém, ktorým venovala Obnova dedín Dolného Rakúska vo svojom jubilejnom roku aspoň jeden z Večerov tematických impulzov. Výsledok týchto večerov nájdete v tejto brožúre: tému uvádzajú skrátené referáty pozvaných navrhovateľov impulzov, na druhej dvojstrane sú výsledky rozhovorov v pracovných skupinách. Na týchto pracovných skupinách sa podieľali vždy početní angažovaní občania a vedúci pracovníci Obnove dedín.

Cieľom tejto brožúry je poskytnúť, na základe zhromaždených informácií, myšlienky a impulzy všetkým, ktorý chcú spolupracovať, aby táto krajina mohla prekvitať a rozvíjať sa.

„Toto hnutie je aj po dvoch desaťročiach mimoriadne plné života“ predseda krajskej vlády Dr. Erwin Pröll.

Pohľad do budúcnosti

Krajská akadémia Dolného Rakúska sa považuje za akadémiu budúcnosti, moderného vykonávateľa služby poskytovania vedomostí a ako dielňa myslenia pre Dolné Rakúsko. Ústredným obsahovým prvkom v profile úloh Dolnorakúskej krajskej akadémie je vyrovnáť sa s krajinou a jej budúcnosťou. Budúci vývoj v „hospodárstve – znalostiach - pocite spokojnosti“ sú pritom v stredobode práce akadémie.

Dolnorakúska obnova miest a dedín je pre Dolnorakúsku krajskú akadémiu súčasne dlhodobým, kompetentným a kreatívnym partnerom v oblasti iniciovania a presadzovania inovačných projektov a opatrení.

Ako príklady spoločných aktivít možno menovať: vývoj akčného plánu na podporu vykonávania čestných funkcií v Dolnom Rakúsku, ďalší rozvoj cieľov Obnove miest a obcí pre novú iniciatívu „Tematické dediny – dediny a regióny s budúcnosťou a profilom“ a uskutočnenie Dolnorakúskych stratégií trvalého rozvoja na úrovni obcí prostredníctvom programu „Obnova dediny - Nová obec21“.

Skutočnosť, že Dolnorakúska obnova dedín a miest, ktorú pred 20 rokmi uviedol do života predseda krajinskej vlády Dr. Erwin Pröll, sa v Dolnom Rakúsku stala jedinečným príbehom úspechu, potvrdzujú aj aktuálne dáta prieskumu. (Fessel-Gfk/Meinungsklima Landesentwicklung NÖ/N=1000 Bev./Dez.2004).

85 % Dolnorakušanov verí, že sa ich spolková krajina vyvíja správnym smerom.

V odôvodnení, prečo sa Dolné Rakúsko vyvíja správnym smerom, je popri vľúdnosti k deťom s 88 %-ami a správnom smere dobrej krajskej politiky s 86 %-ami na jednom z popredných miest uvedená aj práca Obnovy dediny a mesta s 85 %-ami. To, že obyvateľstvo spája s Dolným Rakúskom predovšetkým domovinu s 94 %-ami, kvalitu života s 93 %-ami a istotu s 86 %-ami je zrejme aj spoločná zásluha Obnovy dediny a mesta, najväčšej občianskej iniciatívy krajiny.